

УДК 342.9

ПЕРЕДУМОВИ ЗАРОДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КООРДИНАЦІЙНОЇ РОЛІ ЯК ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Баганець В.О.,
*доцент кафедри управління безпекою,
антикорупційної та правоохоронної діяльності
Навчально-наукового інституту права
імені князя Володимира Великого МАУП*

У науці теорії держави і права одразу низка авторів сходяться на тому, що вчення про сутність і зміст функцій держави в Україні отримало свій розвиток лише на початку 90-х років XX століття із проголошенням нашою державою незалежності та початком її розбудови як соціальної, демократичної та правової держави¹. Водночас із цього моменту формується єдине розуміння сутності функцій держави та їх класифікації, яка у сучасних теоретиків переважно є загальноприйнятою. Координаційна роль як функція держави в основному не розглядається вітчизняними авторами, проте конкретні історичні факти свідчать про те, що вона була характерною задовго до проголошення Україною незалежності.

Справедливим є зауваження того, що до другої половини XIX століття чіткого визначення функцій і компетенції органів публічної влади не було, а коло справ, якими відали владні органи, було обмеженим та стабільним. До такої компетенції могло належати, зокрема, забезпечення збору податків, додержання миру і спокою на підвідомчій території, вирішення місцевих спорів, інформування представників центральної влади про стан справ на місцях, у випадку війни – постачання воїнів і військового спорядження. Водночас вже на той момент існували органи, посадові особи яких представляли центральну владу, забезпечували цілісність держави, та ті органи, посадові особи яких незалежно від способу формування (обрання громадою чи призначення з центру) займалися вирішенням поточних місцевих справ, упорядковували життя мі-

¹ Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник / О. Ф. Скакун; пер. з рос. Х. : Консум, 2001. С. 47; Цвік М. В. Загальна теорія держави і права : підручник для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко, І. В. Бенедик та ін.; за ред. М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Х. : Право, 2009. С. 89; Теорія права і держави : навчальний посібник / С. Д. Гусарев, А. Ю. Олійник, О. Л. Слюсаренко. К. : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. С. 60.

ської чи сільської громади¹. Із цього можна зробити наступні висновки:

1) незважаючи на те, що органи публічної влади до XIX століття у сучасному розумінні не існували, окремі установи та організації, що діяли від імені та в інтересах держави, успішно функціонували не одне століття до цього;

2) наявність чітко визначеної компетенції у них потребувала належного узгодження дій між ними, а отже, держава на момент виникнення органів публічної влади вже здійснювала координаційну функцію, оскільки в протилежному випадку співіснування таких органів та їх посадових осіб було б проблематичним.

Саме тому початковим етапом зародження координаційної ролі як функції держави варто вважати період Київської Русі як першої форми української державності. Як відзначається істориками, в Київській Русі був відсутній державний апарат у сучасному розумінні. На початкових етапах існування даної держави роль органів управління виконувала система, що збереглась від військової демократії і виконувала адміністративні, фінансові та інші функції, проте із часом вона була замінена двірцево-вотчинною системою управління. Даний механізм характеризувався поділом князівств на волості та погости; місцеве управління в містах князі здійснювали через посадників, які були представниками князя; адміністративні та судові функції в містах виконували також княжі тіуни, вірники, мечники, отроки; органом самоуправління була верв – сільська територіальна община; влада князя і його адміністрації поширювалася на міста та населення земель, які не були зайняті боярами, і відповідно боярські вотчини звільнялись від князівської юрисдикції². Із усього вищенаведеного можна зробити наступні висновки:

1) існування різноманітних елементів, які можна визначити як елементи державного апарату, обумовлювало необхідність встановлення взаємозв'язків між ними та координації їхньої діяльності;

2) кожен із елементів був наділений виключною компетенцією, що свідчить про те, що дії кожного із них були узгодженими;

3) наявність державного апарату та безконфліктна узгодженість діяльності його елементів є ознакою притаманності тогочасній державі координаційної ролі як функції.

¹ Торохтій Ю.З. Правові засади взаємодії місцевих державних адміністрацій та місцевого самоврядування в Україні : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02 / Торохтій Юрій Зіновійович. Харків, 2005. С. 13-14.

² Музиченко П. Історія держави і права України: навч. посібник. 3-е вид. К.: Знання, 2001. С. 38.

Водночас, відзначаючи зародження координаційної ролі як функції держави, варто відзначити відсутність її адміністративно-правового регулювання як такого на той момент. Загальновідомо, що основними джерелами права на той момент були «Руська Правда» та княжі устави й уставні грамоти. Проте «Руська Правда» містила норми, передусім, кримінального, спадкового, торговельного і процесуального законодавства, а княжі устави й уставні грамоти встановлювали правові основи взаємовідносин держави і церкви. Тобто координація функціонування державним апаратом на законодавчому рівні фактично не здійснювалась. Тому стосовно періоду Київської Русі, як етапу зародження координаційної ролі як функції держави на українських землях, можна виділити наступні ознаки:

1) зародження та реальне існування координаційної ролі як функції держави, що виявлялось у існуванні різноманітних елементів державного апарату, кожна із складових якого була наділена виключною компетенцією та характеризувалась узгодженістю діяльності з іншими елементами;

2) відсутність адміністративно-правового регулювання координаційної ролі як функції держави.

УДК 351.74

ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ МОЛОДІЖНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ УКРАЇНИ

Біліченко В. В.,

старший викладач

*Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

Молодіжна злочинність є однією з проблем сучасності, оскільки молодь – це соціально-демографічна група, що переживає період становлення соціальної і психофізіологічної зрілості, адаптацію до виконання соціальних ролей дорослих. Кожен п'ятий житель нашої країни, і навіть трохи більше, знаходиться в юнацькому віці. Вже одного цього факту більш ніж достатньо, щоб оцінити їх як об'єкт аналізу, що заслуговує найпильнішої уваги¹.

Кількість злочинів серед молоді у різній віковій категорії збільшується. Наприклад показники за січень 2016 року і січень 2017 року (відповідно): до 14 років – 3; 14–15 років – 14; 16–17

¹ Молодіжна злочинність - інтернет ресурс: http://ua-referat.com/Молодіжна_злочинність